

Nr 1057

Av herr **Geijer, Arne**, och herr **Johansson, Knut**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 71, med förslag till förordning om ändring i förordningen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1240 i Andra kammaren)

Inom svensk livförsäkring intar tjänstegrupplivförsäkringarna den främsta platsen. I ansvarighetssumma räknat omfattar deras försäkringsbestånd minst två tredjedelar av det totala livförsäkringsbeståndet.

Tjänstegrupplivförsäkringen är en basförsäkring avsedd att vid en arbetstagers dödsfall täcka i varje fall de närmaste årens behov av efterlevandeskydd. I stort sett omfattar tjänstegrupplivförsäkringarna alla landets arbetstagare (jämte deras makar i barnfamiljer), d. v. s. minst tre miljoner förvärvsarbetande.

Som basförsäkring har tjänstegrupplivförsäkringen en för såväl de stats- och kommunalanställda som arbetstagarna på den privata arbetsmarknaden enhetlig förmånsnivå. Syftemålet att bereda efterlevandeskydd avspeglas i AFA:s, statens, kommunernas och kooperationens förmånsbestämmelser på det sättet, att storleken av utgående försäkringsbelopp står i relation till skyddsbehovet. Den avvägning, som här skett, grundar sig främst på arbetstagarorganisationernas bedömning av detta behov, och det har därvid förutsatts att försäkringsbeloppen skall vara skattefria.

Då en avliden arbetstagare efterlämnar make/maka, omyndigt barn eller föräldrar, utgår ett helt grundbelopp som uppgår till 31 500 kronor, om arbetstagare vid dödsfallet ännu ej fyllt 55 år. Härtill kommer, då omyndigt barn efterlämnas, ett barntillägg som utgör 9 000 kronor för barn under 17 år. Grundbeloppet och barntillägget avtrappas vid högre ålder hos arbetstagaren respektive barnet.

Då arbetstagaren efterlämnar endast myndiga barn eller en med hustru jämställbar, sammanboende ogift kvinna, utgår normalt ett halvt grundbelopp. Om sammanlevnaden varit mycket långvarig och kvinnan uppnått 50 års ålder, kan dock ett helt grundbelopp utbetalas till henne.

Efterlämnar arbetstagaren dels med hustru jämställbar kvinna, dels barn eller föräldrar, får kvinnan ett halvt grundbelopp och barnen, respektive föräldrarna, också ett halvt grundbelopp.

De med hustru jämställbara, sammanboende ogifta kvinnor, som i tjänste-

grupplivförsäkringarna tillerkänns förmånstagarrätt och därmed försäkringsbelopp, uppfyller endast i vissa fall de krav, som i propositionen uppställts för kvinnans inrangerande i den nya skatteklassen I, d. v. s. tidigare ingånget men sedermera upplöst äktenskap med arbetstagaren eller gemensamt föräldraskap till barn. Huvudparten av denna förmånstagarkategori kommer i stället att falla inom den nya skatteklassen II.

Om efterlevande som här nämnts inte finns, har behovet av efterlevandeskydd ansetts mindre framträdande. I dessa fall utbetalas i AFA-försäkringen och övriga tjänstegrupplivförsäkringar med i huvudsak samma villkor som AFA:s endast begravningshjälp om 2 000 kronor till dödsbodelägarna. Till omyndigt syskon utgår dock vid sidan av begravningshjälpen ett barnstillägg.

Enligt nuvarande ordning åtnjuter varje förmånstagare till vid försäkringstagarens dödsfall utfallande, utmätningsfri kapitalförsäkring ett skattefritt förmånstagaravdrag om 32 000 kronor, oberoende av den arvsskatteklass förmånstagaren tillhör (12 § andra st. AGF, s. 33 i prop.). Skilda avdragsbelopp vid beskattning av lotter till personer i nuvarande skatteklass I (32 000 kronor) och i nuvarande skatteklass II (10 000 kronor) tillämpas sålunda inte för närvarande, vilket — felaktigt — uppgivits i propositionen och återopats till stöd för i propositionen föreslagen differentiering av avdragsbeloppen efter den skatteklass till vilken förvärvet blir hänförligt (s. 118 i prop.).

Propositionens förslag om ett oförändrat förmånstagaravdrag om 32 000 kronor i skatteklass I och ett till 10 000 kronor minskat avdrag i skatteklass II innebär sålunda en skärpning av beskattningen. Denna kommer genom förslaget att drabba på tjänstegrupplivförsäkringarna utfallande belopp, som alla tidigare varit skattefria. Detta belyses av följande sammanställning, där som exempel tagits förhållandena vid en 50-årig manlig arbetstagares dödsfall och där avdrag från utgående försäkringsbelopp gjorts med ifrågakommande giftorättsandel, förmånstagaravdrag enligt 12 § AGF och avdrag enligt 28 § AGF.

Som sammanställningen utvisar, kan föräldrar och samboende kvinnor enligt propositionen komma att drabbas av skatt på det försäkringsbelopp, som utbetalas från tjänstegrupplivförsäkringen. I båda fallen kan den eller de efterlevande ha varit i hög grad beroende av den avlidnes försörjningsförmåga, Särskilt gäller detta äldre ensamstående mödrar och samboende kvinnor, d. v. s. just de förmånstagarkategorier vilkas efterlevandeskydd skulle komma att kraftigt naggas i kanten av den föreslagna nya beskattningen av försäkringsbelopp. I någon form bör därför vid skattereformens genomförande tillses, att föräldrar och sådana med make jämställbara sammanlevande, som från tjänstegrupplivförsäkring tillerkänts förmånstagararrätt, ej får betala arvsskatt för försäkringsbelopp, som utfaller på sådan försäkring.

Förmånstagare	Försäkringsbelopp; kr.	Arvsskattepliktigt belopp; kr.	
		Nuvarande ordning	Proposi- tionen
a) maka	31 500	0	0
b) maka +	31 500	0	0
ett barn under 17 år	9 000	0	0
	<hr/> 40 500		
c) ett barn under 17 år	40 500	0	0
d) ett barn under 17 år +	24 750	0	0
ännu ett sådant barn	24 750	0	0
	<hr/> 49 500		
e) ett myndigt barn	15 750	0	0
f) fader + moder	15 750	0	2 750
	15 750	0	2 750
	<hr/> 31 500		
g) moder	31 500		18 500
h) sammanboende kvinna under 50 år	15 750	0	2 750
i) sammanboende kvinna som fyllt 50 år	31 500	0	18 500
j) sammanboende kvinna +	15 750	0	2 750
ett barn under 17 år	24 750	0	0
	<hr/> 40 500		
k) sammanboende kvinna +	15 750	0	2 750
moder	15 750	0	2 750
	<hr/> 31 500		
l) ett myndigt syskon	2 000	0	0
m) ett syskon under 17 år	11 000	0	0

Flera vägar att befria på tjänstegrupplivförsäkring utfallande försäkringsbelopp från skatteläggning står öppna, och vi hänvisar härvidlag till LO:s och AFA:s yttranden till finansdepartementet över kapitalskatteberedningens betänkande. Den enklaste metoden torde vara att bibehålla gällande odifferentierade förmånstagaravdrag om 32 000 kronor för ifrågasvarande försäkringsbelopp.

Vi föreslår under återopande av det anförda,

att nuvarande ordning i 12 § AGF bibehålls och hemställer
att riksdagen icke måtte antaga den i propositionen före-
slagna ändringen av nämnda paragraf.

Stockholm den 1 april 1970

Arne Geijer (s)

Knut Johansson (s)
